

L' IGNORANCIA

REVISTA CRÓNICA

ORGÀ Y XEREMÍES DE VARIES SOCIETATS DE MALLORQUINS.

A Palma, cada número.....	0'05 cèn. pta.
A domicili. Es trimestre.....	0'65
Un any.....	2'60
Per dotzenes.....	0'45
Núm. atrassats des 2.º tom... Id. id. des 1.º tom...	0'06 0'07

SONARÁ CADA DISSAPTE COM HA SONAT FINS ARA
SI TÉ VENT Á SA FLAUTA.

ADMINISTRACIÓ: CADENA DE CORT, N.º 11.

Fòra Palma. Dins Mallorca.	3 mesos....	0'85
1 any.....	3'25	
Dins Espanya ..	3 mesos....	1'00
1 any.....	3'50	
A Ultramar y s'Estrangé..	3 mesos....	1'00
1 any.....	5'50	

L' AMO 'N GERGORI.

(CONTINUACIÓ.)

Quant arribaren à n' es forn y sa dòna de l' amo 'n Gergòri va veure aquella casta d' esclau jove amb barba blanca, comensaren ses bònes; perque prengué una volada que sa cara li torná mes blava qu' es fetge y mes encesa qu' un lleu.

—¿Qu' has fet, tròs d' animal? (li diqué.) ¿No veus qu' aquí no hey ha homo per tres dies? ¿No reparas qu' es mes vey que tú? ¡Que t' has begut es señy! ¡Vaja una bona ajuda per un que vòl descansá de sa feyna y jaure una estona.

—Fém favó de callá, y de no enfilarté dalt la parra sense motiu, (li diqué s' homo).

—Y tròbas tú que no hey ha motiu perque m' ensenga?

—Deixém contá lo qu' ha passat.

—¡Qu' has de contá!

—Si tú no me deixes dí, no sabràs es perque l' he comprat.

—Ni ho tench de mesté sebre. Ja l' t' en pots torná depressa y ves si l' arrambas à qualcú altri.

—Pero, dòna! Deixém dirte lo qu' hey ha, y llavò ja contestarás lo que voldràs ó lo qu' hey trobarás.

—Digues tot lo que te don la real gana. ¿Que t' ho priv jo per ventura?

—Pero xèrras y xèrras, y no deixas conversá ningú.

—¡Y jo mes beneyta! Ja m' ho podía veure vení. Sempre seràs un ximple. Està vist que no hey ha qu' esperá res acertat de tú.

—¿Me vols deixá parlá?

—Parla fins que t' diré basta. Y jo bèstia que fa trenta sèt anys qu' heu sé y may m' escaliv; y et deix pégá de cap, y llevò ses tornes son totes per mí.

—Ja ho dirás en està llesita, per jo parlá?

—Parla; fins à la fi del mon.

—Veus, Magdalena. Aquest esclau es un conegit méu d' els més antichs.

—Y axò que té que veure amb so pastá?

—Saps que de blat que m' ha venut quant era jove!

—Y que! Per axò ja havias de sacrificá els téus interessos.

—No veus que no hey havia cap allot.

—Que m' has de dí tú à mí que los he vists, quant venia de Plassa.

—Pero ell m' ha demanat per favó que el comprás.

—Bé t' espliques. Vat' aquí perque no tendrás un duro may à un recó per ta parte un uy.

—Mes tú reflecsiona qu' un homo que te còr....

—Deixém aná y no 'm fasses més es cuch de s' oreya malalt.

—Reflecsiona qu'ell diu qu'está tan bé.

—Lo que reflecsion es qu' ets un ase y que qui's pòsa amb ases com tú no pòt esperá més que cosses.

—Magdalena, Magdalena. Tú cerques que m' incomòd de bon-de-veres.

—Vòl dí que jo no t' puch avisá ni dirste els quatre mots de la veritat. Segons veix no hey toch cap pito jo dins aquesta casa. Digués: ¿No som jo sa téua dòna? ¿No m' axeç com una pèrra cada dia à les cinch per despatxá dererra es taulell y m' hi estich sacrificada fins à les dèu, fent sa feyna de dues criades per ajudarte à dû la creu? Si tú vòls qu' es forn fassa uy y que sa casa es fonga; que'n fassa. Jo també deman ara una esclava per vendre els panets y ses vuytenes à n' es méu lloch, malament rossech els pèus per dins sa fossa; y al manco jo no m' ho llevaré de sa sòn, per sa fèria de vendre molt.

—Y tú, (digué l' amo 'n Gergòri à s' esclau qu' estava pensatiu y sense báda barres, agotant aquell ruixat). ¿Per que no m' ajudas? ¿No deyas que responsies de sa dòna?

—Jo esperava qu' acabás d' esbravarsé per prenderla per mon conta, (replicá s' esclau.)

—Aquesta si qu' es lletja! (va dí sa dòna posantsé els brassos à n' es costat.) Altre boñy m' ha eixit y un que'n tenia son dos. Vòl dí que veniu pactats y conxavats quantre mí. ¡Malayre els homes bragues que no's saben fe ròtlo de sa coua!

—Madona. Vos vos posau un dogal à n' es coll; y no vos ne temeu, (va dí s' esclau.)

—Axò voldrias tú, penjarmè del tot.

—L' endevinau; y jo vos assegur que de lo qu' he promès a n' es vostro homo vos no hey tendreu cap mica de part.

—Y qu' has promès à ton amo. ¿Una pallissa? Gens de part vuy amb ses teunes promeses.

—Vos no sabeu madona jo qui som, ni lo que tench.

—Vaja un altre ximple! Com que sigueu dos beneys tú y es méu homo. Bon dos errats de contes tenim en casa. Si no fos que 'm tòca sa pell y em còu à mí seria cosa de riurerí de gana amb aquesta comèdia.

—Vos dich y torn assegurá que no hey haurá res per vós.

—Or fi! ¿Que'l vòls fé rey à mon innocent marit? ¡Jesus y quina glòria que tendrà! ¡Vaja uns elets que corren p' el mon avuy en dia!

—Madona: Jo tench qualche cosa més que no vos pensau.

—Ja se jo lo que lens. Una cadena de ferro y nou pams de terra à n' es fossá.

—El temps vos ho dirá, qu' es lo que tench.

—Ja m' ho diu ara. Tu tens molta trespasseria y pòca vergoña.

—L' amo; (digué s' esclau girantsé à n' es forné). Anemmosnè d' aquí ó sino aquesta fúria mos fará trèure es fetge per sa boca.

—Aném; tan mateix amb ella no aclarirem res, (contestá l' amo.)

—Y mos queda molt que conversá.

—Sí; sí; (replicá sa dòna.) Foju de devant la méua vista. Axí fésseu s' anada des fum... Axí vos ne dugués el.... ¡Bon Jesus! teniumè sa llenyo que ne anava à dí una de gruixada.

—L' amo y s' esclau s' aficaren dins es magatzem des forn qu' estava al costat de sa botiga de vendre y allá continuaren sa séua interrompuda convèrsa.

—L' amo 'n Gergòri, (digué s' esclau.) Ara que som dins ca-vòstra y ningú mos sent puch parlarvós amb mes llibertat. Ja tenim donat es primé pas per salvá sa méua fortuna. Manca ara doná es segon.

L' IGNORANCIA.

—Digués que vòls que fassa.

—Lo primé de tot comprá els vuytanta sachs de farina de sa barcada, més prest'vuy que demá.

—¡Comprá sa farina! Saps que val de doblés; y jo no'n tench sisquera per remalà dos sachs. Jo no la puch comprá.

—Heu de fé de podè. Si no teniu doblés, cercaunè; encara que sía à un interès crescut.

—Tú que creus qu'à Mallorca se troben axuxí els doblés. Hey ha ocasions que ni amb déus cans y dues fures netròbas un per nat señal.

—Y ell axô es una còsa precisa.

—Sap que vius d'atrasat en quant à n'aquest ram. ¿Un homo com jo cercá doblés dins Mallorca d'un dia pe's altre? ¡Ca! ¡ca! No trobaré qui los me deix.

—¡Tan poch crèdit teniu! ¿Tan ala baixa vos trobau?

—No es per axô. Se coneix que tú no saps qui son els mallorquins que manetjan doblés. Jo'n sé que tenen caixes plenes de dobles de vint compòstes de cantell, y tú no eis capás à treurén cap tan estretes estan. Y si n'haguessan de deixá una, los pareixeria que no l'hán de torná veure pús. D'altres ne sé que fan es pòbre, y si hey va un forasté que ningú conega li deixarán cent ó doscents duros à n'es vint ó trenta per cent; mes si hey va un mallorquí homo de bé li dirá que no'n té, d'empagahit de haverlí de demaná aquell crescut interès ó de qu'es sàpiga de públich qu'es tan barrugo y tayanassos. D'altres ne sé que se fiaran més d'un d'aquests joves pelats que tenen bona lábia y paraules de mèl y saben pintá San Cristòfol nan, que d'un homo honrat y formal que quant se veu obligat à demaná un favó d'aquesta casta no gòsa parlá d'encorregut. A n'aquest homo de bé li dirá que no'n té y à n'es xarradó y bravetjadó los hi deixará si à mà li vé sense interès ó sensal. D'altres l'en puch mostrá que qualsevol favó los demanes, el te farán de mil amors, pero deixá un sola treseta... primé es dexarian arrancá ses dents y ses ungles.

S'esclau quedá pensatiu y capificat Un poch després preguntá:

—¿Y si ara vos n'anasseu à La Sala per ecsemplo, y rematasseeu els vuytanta sachs, tan poch crèdit teniu que no vos ne deixassen carregá cap sense haverlos pagats tots?

—Axô no. No estich tan à fons enara. Però jo per portarme bé y com homo, deuria havé de fé es pago abans de durmèn sa derrera carretada.

—Ben fet. Jo axô heu tròb molt just y de bon comerciant.

—Mes: pagarla abans ó després sempre es pagá y per pagá; s'han mesté doblés; y com jo no'n tench, ni en puch fé, ni sé ahont ne trobaria no dech pensá en rematá sa farina.

—No passeeu ansia d'els doblés. Jo'n cercaré. Jo cuidaré de trobarne.

—¿D'aquí à demá?

—Per quant los necessiteu.

—¿Y com heu farás? ¿D'hont los treurás?

—D'altres mòros amichs méus per ventura.

—¿D'aquests esclaus que vénen amb tú?

—Vos dich que no passeeu ánsia d'axô.

—Ja serà segú lo que dius.

—Ja sabeu que jo som formal, y quant promet una cosa la se atenyer. Tirau per cantà y deixau aquest mal-de-cap per mí. Estau tranquil. Tan segú tengués jo el que sa farina quedará per conte vostro.

—D'axô jo m'en encarrech.

—Estam entesos, ydò. Quedem conformes en lo qu'hem de fé. Vos estireu à Cort vetlant es poriòl porque ningú mos trèga sa carn de s'olla, y heu de veure si vos rematau sa farina abans de qu'hey compareixcan els golosos. Jo esperaré amb un carro derrera els *Tres dies*, y totduna que tendreu sa dita, me fareu seña, m'arrambaré, carregaré sa primera carretada, la duré aquí dins es magatzem, tornaré à fé els altres viatges que sian necessaris, y abans de durmèn es derré sach vos duré els doblés per fé es pago.

—Deu fassa que no t'enganes. Ja veus lo molt qu'hey perdría si l'hagués de torná à vendre.

—Deixaumé fé à mí'l amo'n Gergòri, que jo demunt aquest assunto hey tench posats tots els cinch sentits.

(Acabara.)

PEP D'AUBEÑA.

ELS ATRIBUTS D'UNA MALA SOGRA.

ES MORRUDA.

Si's pòsa à fé morros,
No hey ha qui li guañy;
Los té llarchs y closos,
Lo mateix qu'un pañy.

ES RENOUERA.

Ni un barco cuadro
Qu'está bombetjant,
Fa mes renou qu'ella
Si es pòsa à cridar.

ES LLANGARUDA.

Pareix tartamuda
Quant vòlen resá;
Per contà breguetas
L'entenen molt clá.

ES GOLOSA.

En menjá escudella
Se sol maretjar;
Si's carn, ó gallina,
No hey ha qui la par.

ES MAL FANERA.

Si li fan fé feyna
Ja pateix des pits;
Sap belá quatre hores
Mes fòrt qu'els cabrits.

ES INTERESSADA.

Si no dú sa bossa
La senten groñí;
Si le dú, el dimòni
Que ley fassa obrí.

ES CAPARRUDA.

Per lográ una còsa
Pronte heu te trempat;
Un atach de nirvis,
Ja'u tenim lograt.

ES ESPRIVA.

Si li fan contrari
Ja senten: *fuichs, fuñs;*
Si la còsa heu paga
Hey sap posá es puñs.

ES GRANADA.

Cap mal la retgira,
Ni un costipat;
Si li dau bons tròssos,
Pronte l'ha suat.

ES MAL SOFRIDA.

Si un infant plora
Ja'l ni'ha amassolat;
Y si's pòsa à riure,
Li diu malcriat.

ES CAPRITXOSA.

Es més capritxosa
Qu'un atlòt pubil;
Per no-res s'enfada,
Rots en fa dèu mil.

RESUMEN.

Aquest petit quadro
Crech que'l lletgirán
Ses sògres maleytes
Y se compondrán.

MESTRE GRINOS.

CONVERSES AGAFADES AL VOL.

—Qu'aniria de bé, (deya una beata à un'altre), qu'en arribá estassem tant poch cansades com are.

—Sí, (contestá s'altre), tens rahó; pero, jah, fieta inéua! jo he deixat es llit ja fét y apareyat per tirarmí dedins totduna qu'arribaré à ca-méua.

—No deyas que t'agradavan tant ses llagonisses, (deya un, que pujava molt falagué, à un altre més gràs qu'una madona de possessió, que suava tanta gota y casi no podía arribá); ydò, ja'n tens una de ben llarga; com que te cost pena s'ensatarlé!

—Ah, fiyet, no m'en parles, jo'm pens que d'aquesta no'n tornaré menjá pús may.

—Ay, ydò; que't pensaves; no tot es caminá per demunt ses retjoles de catéua.

Passa un homo amb una gèrra d'aygo. Un que l'afina:

—Germá: ¿que me voleu deixá beure just un glop?

—Si; pero feys vía que l' han de menesté y están per mí.

—Germanet; (diu un altre de més avall,) deixaumè omplí aquest tassonet només.

—No pot sé.

—Tirau, per amor de Deu.

—Beveu.

—Bono, gracies; jau axò per vos. (Y li dona dos cèntims).

—Escoltau, (crida un de més enfora,) deixaumè beure un poch d'aygo.

—A dos cèntims es tassó tota sa que vulgueu.

Un estòl de gent s'hi afua per beure, ell s'umpl, sa butxaca de doblés y s'en va depressa à cercarnè un' altre gèrra, pegant sempentes à n' aquells que volian arribá à un sol glop y diguent baixet, baixet:

—Cada setmana n' hi hauria d'haver una de peregrinació d'aquestes; y malament que fós cada dia.

—Ay, ydò!

Dues señoress grasses y ben vestides:

—Jesús, Señó; y á dins aquests carretots mos hem de torná posá; casi casi mos convendria més anarmosnè à peu.

—Tens rahó, pero... amb aquesta pols, de cap manera.

—Puja, ydò, resarém un Pare-nòstro per Santa paciència nostra verge y martirizada, porque mos guard d'un ja està fet.

—Ala, ydò, ja'u veurém; doném sa mà y per amunt.

Un empleat des carril à un jove que arribá à s'estació:

—¿Y vostè que no ha entregat sa paleta que veix que la dú à n' es capell?

—Jo li diré, sa des *tren* jo l' he donada ja, pero aquesta es sa des carruatge; jo he vengut à peu just apòsta per no haverla d' entregá y guardarla dins vase ta com una recordansa...

—¡Aaaaaah!!

UNA DÒNA QUE NO VA ANÀ Á SA PEREGRINACIÓ:—¿Qu'es, com vos ha anat per Lluch; que no vos heu cansada?

UNA CASADA AMB QUATRE INFANTONS MENUTS:—Ben bé, fieta; si no fós que... no res; pero quant vaix arribá aquí....

—No podíau doná passa, ¿eh?...

—Cá, no era axò tot sol, sino que... els infants son infants; vaix trobá es petit amb so cap xapat, es majó que me rompé dues ribelles, y... vaja; un desvèri, un desvèri....

—Ydò, no hey haguesteu anada que cap feyna hey teniau. Jo vaix resá una *Salve à la Porissimeta* y crech que la vá admetre milló que ses que li resaren en mitx de tant de truy y confusió de gent. Desenganauvós; s'obligació de atendre à ca-séua es primé que totes ses devocions. Y axò es la pura veritat,

que digan lo que vulgan. A mí que no m'vengan amb perendengues.

MESTRE ESCRIVIU.

A UN NIN

AB MOTIU D'ELS SEUS DIAS.

Les nits sèrenes
De dolça calma
O les estrelles
Del bon matí,
No son tan pures
Ni tan hermosas
Com ta careta
De xerafí.

Entre los braços
De bona mare
Dòrms y repòsas
Angel de Deu.
Goix sens mesura,
Sòmnis de rosa
Alegran sempre
Lo coret teu.

¡Ay! quant despèrtas
D'aquesta vida
De l'ignorència,
Sols trobarás

Per un pler pòbre
Cent desventures,
Y may com are
Tant gosarás.

Còm papallona
Entre floretes
Dòrm y repòsa
Bell xerafí.
Y Deu, que sempre
Te beneyesca,
Pau y ventura
Te don sens fi!

UNA SEUVATGINA.

XEREMIADES.

SA CORONACIÓ DE LA VERGE DE LLUCH.

Segons notices aquesta funció pontificia va essè una cosa digne d'essè vista per tothom à causa de sa gran solemnitat, concurrencia, reconhiment y silènci d'els molts de mils de personnes que la presenciaren.

No podia essè de ménos. La Mare de Deu de Lluch té mes devoció que no's pensan aquells qu'han fet quant han sabut per esborrà sa séua invocació de demunt es Mapa de Mallorca. Pero bé pòden fé els infaëls de sa nostra illa, (tan blanchs, com negres), tan mateix sa paraula de Deu s'ha de cumplí «*Ipsa conteret caput tuum.*»

—Oh, voltros, verdades devòts de la Verge Santíssima! si teniu queixes de

sa festa, no heu fasseu pagá à la Mare-de-Deu, que cap culpa hey té la pòbre.

Teniu paciència. Qualque dia y no molt lluñy, la Mare-de-Deu mateixa y ningú més, hey posará remey; y deixarà ses vòstres justes queixes ben remediades.

Trenta penons de seda brodats d'or y plata han oferit á la Mare-de-Deu els pobles de Mallorca.

No mos queixem d'els mallorquins que bé han demostrat aquesta vegada s'estimació que professan à su séua Santa Patrona. Queixemmos d'els músichs d'aquesta orquesta ó des qui ha duyt sa batuta qu' han fet (còm de vegadas fan) qualche pífia, que canta es Crèdo.

El Papa es un homo molt sabi. Va pensá qu' hey hauria truy si señala va un sol dia de indulgència y per llevá es truy en señalá sét.

—Pero no vá pensá que noltros som cabòtes y allá ahont fau pressa hey feym caramull.

Res me va fé tanta llàstima com aquell pòbre véy, apòstol del Señor, y digne de tot respècte pe sa séua dignitat y virtut, celebrant de pontifical à s'uy d' es sol del dia de Sant Llorèns, sense un alè d' oratge y sensé un pobre toldo de llustrina.

—No m'en parles. Sa persona que va estar encarregada d'aquesta part de sa festa, ha fet quedá ben malament à n'el señó Rectó, qu' havia posat sa confiança demunt ella.

—¿Y qui es aquesta persona?
—No heu diuen.

—¿Y tú que no enviares una poesia per la corona poètica?

—Sí. ¿Perque heu dius?

—Perqu' he vist es llibre y no he reparat qu' hey fos.

—Per ventura no l' hey han posada.

—Tú heu sabrés.

—¿Jo? ¿Com vòls qu' heu sàpia?

—Que no'l tens à n' es llibre.

—No'l m' han enviat.

—Pero ja'l deus havè vist.

—¿Còm? Jo no vaix anà à la festa....

—¿Per malalt?

—No; perque no m' hi convidaren.

—Jo'm pensava que tenias mes bò.

—D'altres en sé de convidats... à ses feynes, que se portaren com à bons, trabayan sis hores de tira; y no los oferen ni un tasso d'aygo.

Una de dues: ó es s'Empresa d' es Carril ó es sa Junta organisadora de sa peregrinació sa qui té sa culpa del desordre qu' hey hagué en sos trens, y els

